

BDF AV 2023-03-16: Voorlichtingsdeel - Voorbereidende nota

Context

De jaren 2023 en 2024 zullen belangrijk zijn voor het BDF wat betreft positionering. Er staan namelijk 3 belangrijke evenementen gepland:

- Het Europees Parlement van personen met een handicap: zal een gelegenheid zijn om de aandacht van de Belgische Europarlementariërs te vestigen op de realiteit van het leven van personen met een handicap. De zitting van 2023 vindt plaats op 23 mei. Het thema zal zijn: "Bouwen aan een inclusieve toekomst voor personen met een handicap in de EU".
- Het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, van 1ste januari 2024 tot 30 juni 2024, zal een periode zijn waarin België een leidende rol zal spelen in de Europese dynamiek.
- De Europese verkiezingen in juni 2024 zullen een aanleiding zijn voor een diepgaand werk over de toekomst van de Europese Unie: het BDF wenst dat de Europese Unie meer rekening houdt met haar burgers met een handicap.

Deze drie evenementen moeten inhoudelijk worden voorbereid. Het Bestuursorgaan stelt voor om ter gelegenheid van de Algemene Vergadering van 16 maart 2023 op 4 kernthema's samen te werken.

Opmerking: het BDF had van de uitbreiding van de *European Disability Card* (EDC) een van zijn hoofdthema's willen maken in het kader van deze drie evenementen, maar de EDC is een van de prioriteiten van het Spaanse voorzitterschap en de Europese Commissie is voornemens de koers aan te houden en vóór eind 2023 een regelgevende tekst aan de lidstaten voor te stellen. Het EDC-dossier zal dus een vervolgdossier zijn, dat op het niveau van de federale, regionale en communautaire adviesraden zal worden behandeld.

Voor elk van de hieronder besproken thema's zijn verduidelijkingen, actualiseringen, illustraties, krachtlijnen en prioriteiten nodig. Kom dit bespreken tijdens de AV op 16/03/2023 en deel nu reeds eventuele ideeën door aan het einde van elke thema vragen te beantwoorden.

1) De-institutionalisering

- Vanuit het standpunt van het BDF is artikel 19 van het UNCRPD "Autonomie van het leven en integratie in de samenleving" het artikel dat in België de meeste hoop heeft gewekt voor een klein aantal personen met een handicap en de meeste angst voor een groot aantal personen met een handicap.
- In de ogen van de voorstanders van een strikte, zelfs radicale toepassing van dit artikel moeten alle wooninrichtingen van het institutionele type zo snel mogelijk worden gesloten.
- Aan de andere kant zouden veel mensen die in België in een "instelling" wonen, bij een dergelijke sluiting in de kou komen te staan.
- Voor het BDF, zoals voor de NHRPH is het volgende waar:
 - deinstitutionalisering moet "een alomvattend planningsproces zijn voor de grondige transformatie van collectieve woonruimten. Deze transformatie moet gebaseerd zijn op levenskwaliteit en respect voor de rechten van personen met een handicap, zoals bepaald in het Verdrag¹".
 - de instelling is enkel negatief voor het welzijn van de bewoners indien :
 - deze buiten het maatschappelijk leven gehouden worden en/of gedwongen worden samen te leven;
 - deze onvoldoende controle hebben over hun leven en de beslissingen die hen aangaan;
 - de eisen van de instelling voorrang krijgen op de individuele behoeften van de inwoners.
 - deze indicatoren zijn niet specifiek voor openbare instellingen: ze kunnen ook opduiken in een particuliere, individuele of "familiale" leefomgeving. In dat geval kan de persoon zich thuis 'geinstitutionaliseerd' voelen.
 - het BDF betreurt dat artikel 19 UNCRPD op een systematische manier negatief wordt geformaliseerd in een logica van sluiting van als ongeschikt beschouwde woonplaatsen in plaats van op een positieve

¹ Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD).

manier door criteria vast te stellen voor een leven met respect voor de rechten van personen met een handicap:

- Is het, in plaats van principieel te verbieden, niet beter om normen vast te stellen en deze ten goede te handhaven?
 - En vergeet niet dat autonomie, zoals elk gedrag, moet worden aangeleerd. Het is een langdurig proces. Dit leren moet van jongs af aan plaatsvinden...
- 5 criteria voor een kwalitatieve overgang naar een meer zelfstandig leven en integratie in de samenleving:
 - Toegankelijke algemene diensten
 - De vrijheid om de leefomgeving te kiezen en te veranderen
 - De individualisering van de leefomgeving: thuis wonen, zelfs in een collectieve structuur
 - Democratische en participerende instellingen
 - Voorrang van het levensproject
 - 8 aanbevelingen:
 - het begrip de-institutionalisering interpreteren als een wereldwijd proces van diepgaande transformatie van collectieve leefruimten, gebaseerd op **levenskwaliteit** en **eerbiediging van de rechten** van personen met een handicap, zoals uiteengezet in het UNCRPD.
 - **Voldoende middelen** voorzien om deze overgang te financieren en voor iedereen financieel toegankelijk te maken. In geen geval kan de overgang besparingen rechtvaardigen, overeenkomstig het *standstill-beginsel* van artikel 23 van de grondwet.
 - Het veralgemenen van **inclusieve structuren**, op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de behoeften van personen met een handicap. Het is derhalve van essentieel belang de nodige medische ondersteuning te garanderen, ongeacht de gekozen woonplaats.
 - Een volledige inventarisatie maken van het bestaande aanbod en de behoeften van personen met een handicap.
 - Een controlemechanisme instellen om ervoor te zorgen dat de doelstellingen worden bereikt.
 - Alleen instellingen financieren die nauwkeurige specificaties respecteren die de levenskwaliteit van personen met een handicap garanderen, op basis van de 5 bovengenoemde criteria.

- Personen met een handicap en hun vertegenwoordigers van bij het begin bij het denk- en uitvoeringsproces betrekken.

Bestaande noten :

- <https://ph.belgium.be/nl/positienota-s/de-institutionalisering-van-personen-met-een-handicap.html>

Vragen:

- 1. Het is duidelijk dat een geloofwaardig alternatief voor de-institutionalisering de ontwikkeling van meer gemeenschapsgerichte diensten is. Deze collectieve diensten moeten ook beter beantwoorden aan de verwachtingen van individuen en gezinnen. Hoe kunnen de bestaande diensten worden verbeterd om dit te bereiken? Het idee van "nieuwe beroepen" wordt vaak genoemd. Zijn er nog andere manieren?
- 2. "Thuisblijven" betekent ook vaak extra werk voor familieleden (formele en informele zorgverleners). Er bestaat een jaarlijks zorgverlof van 5 opeenvolgende dagen. Er is een gebrek aan erkenning van hun steun in termen van sociale zekerheid. Is dit een prioriteit voor de Europese Unie, die werkt aan een minimuminkomen voor iedereen? Wij denken uiteraard ook aan een universeel inkomen...
- 3. Een belangrijke uitdaging die de de-institutionalisering overstijgt en er de voorwaarden voor schept, is de mogelijkheid om keuzes te maken. Dit is een aspect dat nog te vaak wordt verwaarloosd in de context van onderwijs aan en ondersteuning van personen met een handicap. Het is een transversale kwestie die leerkrachten, maar ook professioneel ondersteunend personeel en personen met een handicap zelf aangaat. Kunt u goede praktijken aanwijzen die structureel zouden kunnen worden?
- In verband met de eerste 3 vragen moet een verband worden gelegd met het ESF en de huidige toekenningsvoorwaarden. Zijn er gedachten hierover?

Verwachtingen van de BDF

- Te bespreken

2) Opwarming van de aarde en energiecrisis - gevolgen voor PSH

- Het BDF volgt regelmatig de werkzaamheden van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO). Het BDF doet dit als uitgenodigd lid. Dit is een gelegenheid om de behoeften van personen met een handicap met betrekking tot de klimaatverandering en de maatschappelijke gevolgen daarvan te verwoorden.
- Om verder te gaan, heeft het BDF de minister belast met duurzame ontwikkeling aangeschreven om haar te vragen het BDF officieel op te nemen in de lijst van leden van de FRDO-CFDD.
- Het BDF heeft ook bewustmakingswerk verricht met de aanpassing en verspreiding van de video's "disability and sustainable development goals".

Bestaande noten :

- <https://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2021-16.html>
- SDG en personen met een handicap video's: [SDG's: Video's - Belgian Disability Forum \(belgium.be\)](https://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2021-16.html)

Vragen

- Een grote meerderheid van personen met een handicap zijn mensen met een laag inkomen, een groot aantal van hen zijn ook huurders of wonen in energie-intensieve huizen; velen hebben ook geen (nieuwe) auto. Een groot deel van deze mensen heeft ook te maken met kosten die ze niet zouden hebben als ze (meer) valide waren. Deze mensen zijn over het algemeen geen grootverbruikers en komen, althans in principe, niet in aanmerking voor welke energietoeslag dan ook. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze mensen niet opnieuw worden uitgesloten van het systeem dat wordt opgezet?
- Ook moet rekening worden gehouden met de behoeften: identificatie (statistieken) en preventie (noodplannen)? Wat is er op korte termijn gepland (zie ook punt 4)?

Verwachtingen van het BDF

- Te bespreken

3) Digitalisering

- De digitale ongelijkheid neemt toe.
- De toenemende digitalisering van onze samenleving biedt veel kansen, maar houdt ook een groot risico in van marginalisering van mensen die ver van de digitale wereld af staan.
- Mensen met een laag inkomen en/of een laag opleidingsniveau worden het meest getroffen. Veel personen met een handicap behoren tot deze kwetsbare groep.
- Meer en meer mensen worden uitgesloten van toegang tot essentiële diensten zoals administratie, banken, werkgelegenheid, onderwijs, gezondheid,
- Artikel 9 UNCRPD bepaalt: *"het waarborgen van toegang voor personen met een handicap, op voet van gelijkheid met anderen, tot de fysieke omgeving, vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatiesystemen en -technologieën, en andere faciliteiten en diensten die openstaan voor of verleend worden aan het publiek"*. [Deze maatregelen, die de identificatie en verwijdering van belemmeringen en barrières voor toegankelijkheid omvatten, zijn **onder meer van toepassing op informatie, communicatie en andere diensten**, waaronder elektronische diensten en noodhulpdiensten.
- De digitale kloof is "het verschijnsel dat bepaalde groepen mensen de aansluiting op de hedendaagse technologische samenleving dreigen te missen". Zij wordt gekenmerkt door :
 - Gebrek aan toegang tot digitale technologieën wegens financiële en technische belemmeringen;
 - Gebrek aan digitale kennis en vaardigheden.
- Het effect ervan kan worden beperkt door een gebruiksvriendelijk en inclusief ontwerp.
- Om de digitale kloof te verkleinen is krachtige wetgeving nodig:
 - Personen met een handicap moeten worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van digitaal beleid;
 - Alle digitale beleidsmaatregelen en initiatieven moeten toegankelijkheidsvereisten en de bescherming van de rechten van personen met een handicap omvatten.

- De uitvoering door België van de *European Accessibility Act* (EAA) moet verder gaan dan het strikte kader waarover op Europees niveau is onderhandeld, met name wat digitale diensten betreft.
- De ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie moeten voldoen aan de criteria van de oproep van het maatschappelijk middenveld voor de *Artificial Intelligence Act* (AIA).
- De digitalisering moet in dienst staan van de mensen. Het moet :
 - ondersteuning bieden aan PmH voor betaalbare, hoogwaardige toegang tot hardware, software en internet;
 - digitale geletterdheid voor iedereen toegankelijk maken: ondersteuning bieden bij digitale vraagstukken en investeren in betaalbare, niet-verplichte opleidingen;
 - gemakkelijk te lezen en te begrijpen informatie (*easy-to-read*) verstrekken;
 - de mogelijkheid voorzien om zonder extra kosten voor niet-digitale alternatieven te kiezen ;
 - bij de ontwikkeling van digitale diensten en toepassingen rekening houden met de behoeften van personen met een handicap (inclusief ontwerp);
 - representatieve organisaties van personen met een handicap en toegankelijkheidsdeskundigen betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van digitaal beleid;
 - toegankelijkheidsvereisten integreren in alle digitale beleidsmaatregelen en initiatieven en de rechten van personen met een handicap op non-discriminatie, gelijkheid, privacy en gegevensbescherming waarborgen;
 - zorgen voor de effectieve uitvoering van digitaal beleid, door toegankelijke, onafhankelijke, goed gefinancierde en voldoende bemande toezichts-, klachten- en handhavingsmechanismen in te stellen met deskundigheid op het gebied van toegankelijkheid en mensenrechten van personen met een handicap.

Bestaande noten :

- <https://ph.belgium.be/resource/static/files/Notes%20de%20position/2022-06-positienota-digitale-kloof.pdf>

Vragen

Ervan uitgaande dat digitalisering een feit is en dat er geen weg terug is , kunnen we eisen:

- dat alle entiteiten in het land maar ook de EU de negatieve gevolgen van dematerialisatie integreren in hun regelgeving, projecten en acties ? Kunnen we deze hoge prioriteit op de agenda van de volgende Europese Commissie en het Parlement zetten?
- de actoren op het terrein en de overheidsdiensten naar behoren uitrusten met de menselijke middelen om de burgers te begeleiden en hen te helpen deze evolutie op een voor hen positieve manier te integreren? Is het denkbaar dat het een grondbeginsel wordt dat alle essentiële diensten voor iedereen toegankelijk en van dezelfde kwaliteit moeten zijn?
- concrete maatregelen te nemen zoals onthaalbalies, "gemakkelijk te lezen en te begrijpen" uitleg, enz. om de ontwikkeling van digitale sociale ongelijkheden te voorkomen, zonder de verantwoordelijkheid bij de burgers te leggen?

Verwachtingen van het BDF

- Te bespreken

4) Noodplannen - humanitaire crises

- Identificatie van mensen en hun specifieke behoeften in noodsituaties.
- Artikel 11 UNCRPD: *In overeenstemming met hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht en de mensenrechtenwetgeving, nemen de staten die partij zijn alle nodige maatregelen om de bescherming en veiligheid van personen met een handicap te waarborgen in risicosituaties, met inbegrip van gewapende conflicten, humanitaire crises en natuurrampen.*
- België slaagt er niet in om personen met een handicap passende hulp te bieden in noodsituaties.
- Er zijn geen specifieke noodplannen voor personen met een handicap en noodplannen, voor zover ze bestaan, houden geen rekening met de specifieke behoeften van personen met een handicap.
- Bij de opstelling van noodplannen moeten altijd representatieve verenigingen van personen met een handicap worden betrokken om hun behoeften vast te stellen en de meest geschikte antwoorden te zoeken om daaraan tegemoet te komen.
- Het [Federaal Plan voor personen met een handicap \(2021-2024\)](#) bevat twee maatregelen met betrekking tot noodplannen:
 - Noodplannen bijwerken om rekening te houden met de behoeften van personen met een handicap. In dit verband is er nog niets gedaan.

- Ervoor zorgen dat crisiscommunicatie altijd in een geschikt en toegankelijk formaat beschikbaar is. De werkzaamheden zijn begonnen, maar er is nog niets concreets uitgekomen
- Op alle gebieden zijn betrouwbare statistische gegevens, uitgesplitst naar handicap, noodzakelijk voor de ontwikkeling van beleid. Op dit gebied zijn dergelijke gegevens bijzonder cruciaal. Het [Federaal Plan voor personen met een handicap \(2021-2024\)](#) voorziet in de volgende maatregelen
 - Het project "*Verbetering van de gegevensverzameling over gelijkheid in België*" uitbreiden tot andere discriminatiecriteria, waaronder handicap.
 - Een werkgroep oprichten om de behoeften en mogelijkheden inzake gegevensverzameling en statistieken betreffende personen met een handicap in kaart te brengen (rekening houdend met andere criteria zoals geslacht, leeftijd, enz.).
- Gezondheids crisis en overstromingen: twee recente voorbeelden van slechte praktijken, helaas:
 - Tijdens de door de COVID-19 pandemie veroorzaakte gezondheids crisis werden veel personen met een handicap aan hun lot overgelaten, en niet alleen in gezondheidsinstellingen. Het CSNPH heeft in dit verband 10 aanbevelingen gedaan:
 - Communicatie over volksgezondheid toegankelijk maken ;
 - Zorgen voor toegang tot toegankelijke, inclusieve en hygiënische gezondheidsdiensten en andere faciliteiten, ongeacht handicap;
 - Investeren in diensten en ondersteuning ;
 - Personen met een handicap betrekken bij de beleidsvorming;
 - Ervoor zorgen dat gemarginaliseerde en geïsoleerde mensen niet verstoken blijven van essentiële goederen, steun en menselijk contact;
 - Zorg voor netwerken en ondersteunende middelen, wanneer het "normale" zorgnetwerk faalt.;
 - Bescherming van het inkomen van personen met een handicap;
 - Ontwikkeling van een respectvolle en niet-discriminerende communicatie over volksgezondheid;
 - Ervoor zorgen dat personen met een handicap "meetellen" (gegevens!);
 - Zorgen voor de bescherming van niet-onderdanen.

- De overstromingen in de zomer van 2021 toonden aan dat de autoriteiten totaal niet voorbereid waren: de reddingsoperaties verliepen chaotisch:
 - Medisch personeel werd overspoeld met aanvragen voor thuisbeademingsapparatuur als gevolg van de stroomstoring;
 - Hulpdiensten en informatie kwamen veel te laat;
 - Personen met een handicap zijn grotendeels over het hoofd gezien in media en overheidscommunicatie;
 - Sommige personen met een handicap konden geen contact opnemen met de hulpdiensten om de hulp te krijgen die ze dringend nodig hadden.
- Ontoegankelijkheid van noodhulp
 - Toegankelijkheid blijft een groot probleem in een noodsituatie... aangezien het in normale tijden al ontbreekt, is het onmogelijk dat het in tijden van crisis niet nog erger wordt:
 - Wetgeving die toegankelijkheid verplicht stelt is noodzakelijk;
 - De toegang tot ziekenhuizen en gezondheidszorg moet worden verbeterd;
 - Elk ziekenhuis en elke zorgverstrekker moet de problematiek van personen met een handicap in zijn noodplannen opnemen.

Bestaande noten :

- Noot nog niet gepubliceerd

Vragen

- **Wat zijn de plannen om de toegankelijkheid van alle goederen en diensten op EU-niveau verplicht te stellen? Moet Universal Design geen vereiste zijn voor de ontwikkeling van alle projecten?**
- **Wat is gepland om de noodplannen inclusief te maken, op Belgisch en Europees niveau?**
- **Wat is gepland om de communicatie inclusief te maken, op Belgisch en Europees niveau?**
- **Hoe kunnen personen met een handicap structureel worden betrokken bij beleidsbeslissingen in nood- en humanitaire situaties?**

Verwachtingen van het BDF

- Te bespreken

Andere mogelijke punten

5) Toegankelijkheid en mobiliteit

6) Opleiding

7) EU - ESF-financiering

8) Andere

9) Toegang tot een behoorlijk inkomen (optioneel)

10) Deelname (facultatief)

- Het thema participatie heeft het belang om zowel belangrijk te zijn voor alle domeinen die een impact hebben op het leven van personen met een handicap en om vrij emblematisch te zijn enerzijds door de deelname aan het verkiezingsproces en anderzijds door de raadplegingsprocessen via de adviesraden van personen met een handicap. Er een hoofdthema van maken kan een effectieve manier zijn om druk uit te oefenen op Belgische entiteiten die nog geen eigen adviesraad hebben opgericht...

Bestaande noten :

- <https://ph.belgium.be/nl/positienota-s/deelname-aan-het-politieke-leven-verkiezingen.html>
- <https://ph.belgium.be/resource/static/files/Notes%20de%20position/2021-07-positienota-participatie-personen-met-een-handicap-aan-besluitvormingsprocessen.pdf>